

пов'язаних із постатями Арслан Киз, Ненкеджан Ханім і Хюррем Султан, жіночий образ засвідчує як індивідуальний досвід, так і колективну історичну пам'ять тюркських народів.

Результати дослідження підтверджують актуальність обраної теми та її промовистість для сучасного літературознавчого дискурсу, зокрема в межах сходознавчих студій. Окреслені положення визначають перспективи подальших наукових розвідок у галузі гендерних студій і порівняльного літературознавства та сприяють глибшому осмисленню культурних процесів у тюркському художньому просторі.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-585-6-74>

Родіна Ю. Д.

доктор філософії, доцент,

доцент кафедри філософії і педагогіки

Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

м. Дніпро, Україна

**СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ ПЕРЕКЛАДУ
ЛІТЕРАТУРНО-ДУХОВНОЇ ПАМ'ЯТКИ ІНДІЇ
«БХАГАВАД-ГІТА. ОБЕРІГ ГЕРОЯ» У ДИСКУРСІ РОЗВИТКУ
КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ**

Досліджуючи значення таких пам'яток духовної літератури як Бхагавад-Гіта, неможливо не помітити значимість цього твору у сьогоденні, під час розгортання повномасштабної війни Росії проти України. У виданні «Бхагавад-гіта. Оберіг героя» [4], випущеному у 2023 році у видавництві Руслана Халікова, який сам є дослідником-науковцем, зазначено значимість цього твору в Україні раніше, у минулих півтора століття, так і наведено саме сенси цього твору у контексті війни, у якій український народ виборює свободу. Події, що описані у духовній пам'ятці постають живими фактами сьогодення, і настанови, що описані у книзі як поради Божественної Особи воїну на полі бою, дають відповіді та опори праведним воїнам 21 століття [4]. Саме тому у виданні з'явився підзаголовок «Оберіг героя» і частину тиражу було благодійно розповсюджено воїнам-українцям на передовій. Отже, маємо важливий соціокультурний контекст Бхагавад-Гіти, яка на сьогодні є не тільки пам'яткою духовної індійської літератури, і занурює не тільки у філософський аспект воєнних подій. У цій книзі

бачимо практичну, етичну, соціально спрямовану складову, про що зазначали дослідники у різні роки [5–9], адже у різні роки у різних країнах звертались до цього твору, який у самій Індії, вважають позаконфесійним. Для дослідників, що працюють на теренах західної культури, важливим є пояснення саме носіїв індійської релігійної думки, які можуть провести дослідницький погляд глибше, показати сторони, невідомі суто науковій думці, сховані для поверхневого погляду [8].

Насправді у подібних перекладених творах, важливим є як погляд аутентичного носія духовного знання, що вивчається, так і розуміння, що без дослідницького аналізу губиться саме соціокультурний контекст загальнолюдського значення цього священного тексту. Думка читача, не проведена науково-методологічним осягненням не є повною. Адже індійська культура багатоконфесійна, і без дослідницького інструментарію важко осмислити істинне значення шлок, якими позначені положення виданої у цьому тексті мудрості. І, як зазначено багатьма, книга мудрості може стати «голубиною книгою» з давньої легенди про книгу що впала з неба, і яку навіть відкрити не кожному по силі, а тим більше трактувати [1].

Хочемо зазначити певну складність перекладу такого твору, який з одного боку, занурює у східний підхід розуміння співвідношення людина-божественність, дає стрижні розуміння не тільки релігійних стрижнів індуїстської філософії з іншого ж, несе дійсні ознаки розуміння, що такий твір неможливо співвідносити з історичним розвитком самої Індії, і взагалі Сходу [5]. Цей суто східний текст, несе у сучасність пояснення не просто вічних істин філософських і етичних напрямків. Він занурює у механізм культурного здійснення людини [6, 9].

Для України ми вбачаємо також подвійне значення цієї пам'ятки духовної літератури: з одного боку це вищеозначений зв'язок з подіями сьогодення, які продовжують розгортатись на теренах України. Війна тільки набуває обертів, і саме Бхагавад-Гіта може вказати наріжні камені того спокою в шляху до власної Перемоги, коли той, хто бореться за ідеали загальнолюдські перемагає тих хто просуває власно-егоїстичні здійснення бажаних задумів. З іншого боку, участь у таких подіях, заставляє взятись за власну основу існування, для України ж вона не якась вигадано-хімерна. Україна є представником народів-ядер, що з давніх часів у своєму розвитку ініціює розгортання людського загальнокультурного потенціалу [4, 5].

І Бхагавад-Гіта це теж книга-ядро живої пов'язаності культури людини з культурою існування людства як такого. Тому, вивчаючи

Бхагавад-Гіту у соціокультурному контексті розвитку культури людини, можна вивести необхідні положення цього розвитку.

Література:

1. Бхагавадгіта. «Гіта-артха-санграга» Ямуни / пер. із санскриту, граматичний розбір, переднє слово й коментарі Д. В. Бурби. К. : Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, 2021. 640 с.
2. Бхагавадгіта. Пісня Бога. Ільницький Микола. Львів : Апріорі, 2019. 140 с.
3. Бхагавад-гіта / пер. із санскриту. Харків : Фоліо, 2020. 139 с.
4. Бхагавад-гіта. Оберіг героя. Видавництво Руслана Халікова. 2023. 230 с.
5. Завгородній Ю. Ю. Міркування над «Гітою» . *Індологія в Україні (Всеукраїнські конференції індологів: тези, доповіді, промови, статті)* : збірник наукових праць / відп. наук. ред. О. І. Лукаш. НАН України, Всеукраїнська асоціація індологів ; Посольство Республіки Індія в Україні. К., 2018.
6. Мешков В., Сомкін О. «Бхагавад-гіта» – перший досвід метафізичного синтезу *Філософські обрії*. 2018. No 39. С. 8–18.
7. Berg Richard A. Theories of Action in the Bhagavad-Gītā. *Journal of Indian Philosophy*, vol. 40, no. 5, 2012.
8. Richard H. Davis, (2014). *The Bhagavad Gita: A Biography*. Princeton: Princeton University Press, 2014. P. 256.
9. Robinson Catherine A. *Interpretations of the Bhagavad-Gītā and Images of the Hindu Tradition*. London and New York^ Routledge, 2006. 192 с.